

DEBAT

19-02-2020

ASSITEJ er en kollektiv global bevægelse

18-02-2020

Teaterbesøg: Selv de allersværeste elever var med

29-01-2020

Enhver stemme er også et kollektiv af relationer og ressourcer

28-01-2020

Teaterpædagogisk Salon: 'Kunsten kan få ting til at hænge sammen inden i os selv'

25-11-2019

Ændringen af Refusionsordningen svækker talentudvikling og kvalitetssikring

22-11-2019

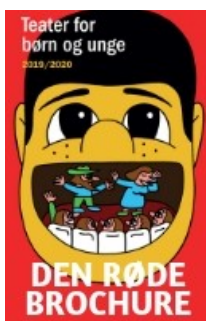
Danmark skal fortsat have det bedste børne- og ungeteater

20-11-2019

Kritiske konsekvenser af ændringer i Refusionsordningen

19-11-2019

Er det at beskæftige sig med kunst et arbejde?

TEATERAVISEN.DK

NYHEDSMAIL

ANNONCER

SØG

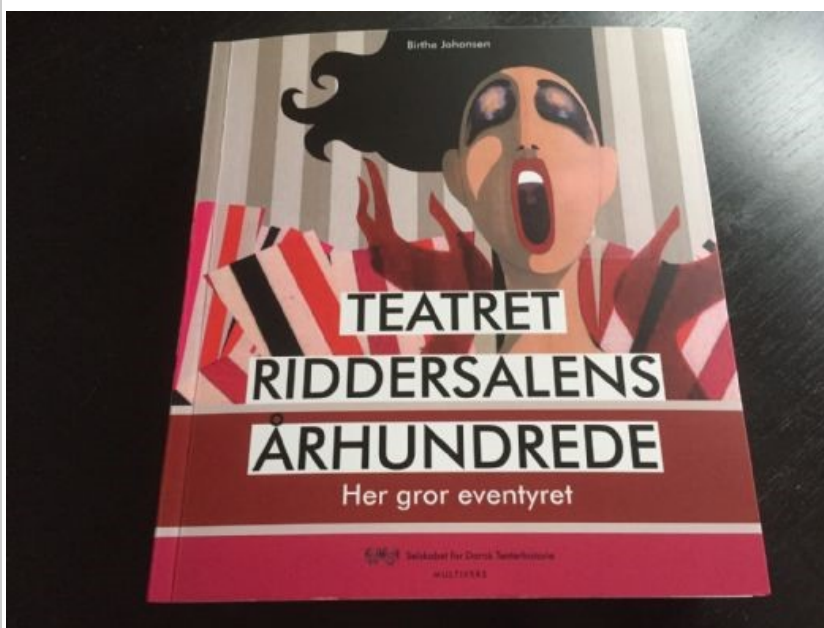
ARKIV

KONTAKT

SCENEKUNST FOR BØRN OG UNGE

SCENEN.DK

Riddersalen har eksisteret som teater siden 1914 og i perioder været eksponent for tidens vigtigste scenekunst. Siden 1970 har det været hjemsted for Jytte Abildstrøm og børneteater. Et stort værk fortæller Riddersalens mangfoldige og farverige historie. Omslagsillustration: Thomas Winkler

Rundt om Riddersalen

27-12-2019

Fra syngepigeknejspe over kunstnerkabaret, morskabs- og serveringsteater og eksperimenterende teaterscene til nutidens børne- og familieteater - Riddersalen på Frederiksberg har siden starten i 1914 haft en omtumlet tilværelse, som nu oprulles i et omfangsrigt kulturhistorisk værk. Og det lige på tærsklen til 50-året for Jytte Abildstrøms indtog som lejer og siden garanteret for Riddersalens overlevelse.

Af: Carsten Jensen

På Allégade på Frederiksberg ligger det gamle forlystelsessted Lorry, opkaldt efter dets grundlægger, Frederik Laurentius Feilberg, kaldet Lorry, der i 1896 opkøbte en sangpavillon og siden nabohusene, så det samlede etablissement efterhånden bestod af varietéen Landsbyen, spisestedet Drachmann Kroen, natklubben Guldaldersalen, Parken med udendørsservering og teatret Riddersalen. Sidstnævnte åbnede i maj 1914 - og er eneste stadigt eksisterende element fra Lorrys storhedstid.

Det er også omdrejningspunktet for en moppedreng af en bog på næsten 500 sider i stort format, 'Teatret Riddersalens århundrede' - med undertitlen 'her gror eventyret' - hvor Birthe Johansen leverer et fornemt stykke teaterhistorie, der med overblik, gedigen research og gode anekdotiske svinkeærinder også fremstår som et informationsmættet og gedigent stykke kulturhistorie.

Brecht og Dirch

Birthe Johansen kan sin teaterhistorie, har faglig indsigt og skriver velsignet læsevenligt bogen igennem. Vi får hele historien med væsentlige begivenheder, muntre detaljer, interessante dyk i repertoire, mens en hær af mere eller mindre vellykkede teaterdirektører og deres virke og problemer defilerer forbi på siderne.

Det er underholdende læsning, hvor bl.a. beretningen om trakasserierne og udfordringerne ved at spille teater i besættelsestiden 1940-45 fænger. Og rent teaterfagligt også de mange spændende eksperimentelle forestillinger og repertoirevalg på Riddersalen gennem et århundrede.

Men de er der alle sammen: Direktørerne, skuespillerne, scenograferne, dramatikerne, regnskabsførerne - og celebre besøg fra udlandet: Således kommer Bertolt Brecht til premieren på 'Rundhoder og Spidshoder' i efteråret 1936 og pulser løs på cigaren under forestillingen. Der er stadig længe til rygeforbud i teatret...

Teaterhuset Filuren
'Tre står på hovedet'

[Læs](#)

Det Lille Teater
'Bella & Gustav'

[Læs](#)

Gazart
'En hel er en halv og to kvarte'

[Læs](#)

Aalborg Teater
'Hans og Grete'

[Læs](#)

Republique / Revolver
'An Education'

[Læs](#)

ZeBU
'Sne og sand'

Riddersalen er også stedet, hvor Dirch Passer for første gang optræder på en københavnsk scene i starten af 1946 i en lille rolle i 'Seks kammerater'. Den akavede, langlemmede kun da næsten-skuespiller huer ikke instruktør Bendt Rohde, der uden held forsøger at få ham fyret, men bliver sat på plads af teaterdirektør Erling Schrøder, som giver Passer privatundervisning, så både de få replikker og hans øvrige sceneadfærd fungerer...

Børneteater i svøb

Og sådan kunne man blive ved med namedropping og anekdoter - vældig mange kendte og nu også uretfærdigt glemte kunstnere har gæstet Riddersalen. Men med denne portals særlige tunnelsyn springes der hastigt frem mod børneteaters epoke.

Første gang denne genre overhovedet bringes på bane i relation til Riddersalen, er i følge bogen da meddirektør og skuespiller Poul Knud Sørensen i 1953 fortæller, at der er planer om at oprette et børneteater, hvor man vil spille 'Månemandens penge' som del af repertoiret, men det bliver ikke til noget, og Sørensen forlader direktørposten efter en sæson.

Korte perioder, teaterdirektører som både må på scenen og skaffe midler til teaterdriften ved andre gøremål og aktiviteter på store teatre hører med til Riddersalens historie.

Omkring 1960 er det Ib Romer Jørgensens tur til som teaterdirektør at erklære, at han vil oprette børneteater i forbindelse med aktiviteterne i Riddersalen, men heller ikke det bliver til noget.

Først da Jesper Klein og Jytte Abildstrøm i 1970 lejer et ellers lukningstruet Riddersalen for at opføre 'Svend, Knud og Valdemar' - der bliver en bragende succes - øjner man en fremtid for børneteateret her. Klein boltrer sig på den tid i DR's ungdomsprogrammer, mens Jytte Abildstrøm er folkeje for sin dullede mor i tv-serien 'Sonja fra Saxogade'.

Og nok så vigtigt: Hun har siden starten i 1964 i sin egen garage turneret med dukketeater for børn. I bogen citeres Jytte Abildstrøm da også for, at det 'var på grund af børneteateret, vi forsigtigt forlængede vores lejemål af salen' - og i øvrigt afholdt hun i april 1970 sin egen lille børneteaterfestival, hvor også Det Lille Teater, Comedievognen og Svalegangens børne- og ungdomsteater deltog.

To teatre i et

Men Riddersalen var fra starten mest til Abildstrøms satsninger på voksenteater - hvor repertoiret bl.a. blev skabt i et umage parløb mellem Jytte Hauch-Fausbøll ('Skæg og ballade-teater') og Elsa Gress ('Intellektuelle spektakler'), hvor ikke mindst sidstnævnte måtte lægge navn til en række økonomiske fiaskøer.

Der var ingen offentlige penge til Riddersalens voksenteater, mens Jytte Abildstrøms Teater - der var synonym med det turnerende børneteater - i marts 1971 fik sin første Teaterrådsstøtte på 300.000 kr.

Det betød også, at man begyndte at bruge dobbeltnavnet Jytte Abildstrøms Teater - Riddersalen for at vise, at de to teatre hørte sammen. Først i 1975 kom Riddersalen under den landsdækkende billetkøbsordning (Arte) og fra sæson 1977/78 medlem af Den Storkøbenhavnske Landsdelsscene - på betingelse af, at Riddersalen blev holdt økonomisk adskilt fra børneteateret.

Da denne ordning blev opløst, blev Riddersalen egnteater under Frederiksberg Kommune i 1982 (fra 1996 omdøbt til lille storbyteater) - men som Birthe Johansen kort noterer i bogen, blev Jytte Abildstrøm i perioder fanget mellem de forskellige offentlige kasser med sine to teaterdele.

Mens Jytte Abildstrøms Teater/Teatret Riddersalen i starten af dette årtusinde faktisk i nogle sæsoner var blandt de bedst støttede via Frederiksberg Kommune og RBOT - den amtskommunale støtteordning for turnerende børneteatre - blev det til en økonomisk nedtur, da RBOT blev nedlagt og Teaterrådet ikke var lige så gavmild med støtte og argumenterede med, at børneteaters kvaliteter på den tid lod noget tilbage at ønske. Sidstnævnte vurdering er dog ikke at læse i bogen.

Frem til nutiden

Birthe Johansen har dog leveret en fin beretning - der fylder de 75 sidste af de cirka 375 tekstsider - med både faktiskt gods og fornøjelige anekdoter om Riddersalens periode fra Jytte Abildstrøms indtog i 1970 og frem til nu, hvor familieteateret i nogle år har været det egentlige repertoiregrundlag.

Udover Jytte Abildstrøms hyperenergiske virke som teaterleder, skuespiller og miljøaktivist - hun får bl.a. opført Det Økologiske Inspirationshus i 1996 på området bag Lorry - får man i bogen også nærtkontakt med Daimi, der fra at være succesrig revy- og sangstjerne blev en fast bestanddel af Riddersalen og Jytte Abildstrøms Teater. Og Signe Birkbøll, der i 1977 fik en slags debut som dukkefører - skjult bag en hund, der brækker sig (senere i bogen udlagt som måge...) - og siden har været en overmåde væsentlig del af teatrets historie som dramatiker og skuespiller. Og som teaterleder, idet hun i 2009 tog over efter Jytte Abildstrøm (se artiklen 'Sceneskift') - som i øvrigt i forbindelse med, at Jytte Abildstrøms Teater/Riddersalen i 1990 blev til en selvejende institution blev gjort til bestyrelsesmedlem på livstid.

Siden 2017 har Piet Bertelsen været teaterchef for Riddersalen, der for nogle år siden også helt droppede Jytte Abildstrøms Teater i institutionens navn.

Et væld af viden

Det er værd at læse hele 'Teatret Riddersalens århundrede' - men selvfølgelig også for de sidste 50 års historie, der altså primært er Jytte Abildstrøms (og som man også kan læse om i hendes egen erindringsbog, 'Morsom pige', fra 2013, fortalt til Iben Danielsen).

Der findes stadig alt for få fagligt-funderede bøger om det moderne børneteaters historie og ikke mindst specifikke og markante børneteatre. I sidstnævnte kategori tårner Teatret Møllen sig op med Claus Reiches 'En fjer i hatten' (2000) og Marit Wergeland-Yates' 'Teatret Møllens mange rum' (2011) blandt ganske få personlige beretninger og jubilæumsskrifter.

Nu indgår Riddersalens 50 års historiske ramme for børneteater altså i et stort værk om et myldre og kulturbærende teater gennem mere end et århundrede.

Det er som nævnt en grundig gennemgang, der har krævet meget research og kildegranskning, men her har Birte Johansen ved andre lejligheder vist sine evner ud i læseværdige teaterhistoriske artikler i bl.a. tidsskrifter som Teater 1 - ligesom hun har en fortid som teateranmelder ved bl.a. Roskilde Tidende og Aktuelt.

[Læs](#)

London Toast Theatre

'Crazy Christmas Cabaret: The Three Brexiteers'

[Læs](#)

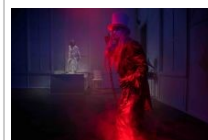
Zangenbergs Teater
'Julies hemmelige julemission'

[Læs](#)

Hvid Støj
Sceneproduktion
'[pAp-kAs]'

[Læs](#)

Nørrebro Teater
'Et Juleeventyr'

[Læs](#)

Randers EgnsTeater
'Juleevangeliet the musical'

[Læs](#)

Det Kgl. Teater
'Brødrene Løvehjerte'

[Læs](#)

Flere anmeldelser

Grundigheden ses bl.a. i et omfattende og meget informationsmættet noteapparat (heldigvis bagest i bogen og ikke som læseforstyrrelse på de enkelte sider), der tillige omfatter litteraturliste, personregister og en fyldig oversigt over Riddersalens repertoire fra 1914 til 2019. Det fylder til sammen et godt stykke over 100 af de i alt 478 sider.

Hvor teksten er velskrevet og yderst indsigtfuld, halter billedsiden noget efter. Der er enkelte store illustrationer, men alt for mange små og gnidrede fotos - hvor en del givet skyldes gamle, gulnede forlæg og teknisk svære affotograferinger, men det undrer, at også de seneste årtiers forestillingsfoto - herunder altså de nyeste fra Riddersalen - har samme lidt slørede fremtræden.

Teatret Riddersalens århundrede. Her gror eventyret.

Af Birthe Johansen. Udgivet i samarbejde med Selskabet for Dansk Teaterhistorie af Forlaget Multivers. 478 sider, stort format. 299 kr. Kan købes hos forlaget eller hos Riddersalen

[Print](#)

[Kommentar til artiklen](#)

FLERE ARTIKLER

◀ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 ▶

12-02-2020

26 vil være lille storbyteater i København

De 12 nuværende små storbyteatre i Københavns Kommune søger sammen med 14 andre teatre om at være med i ordningen for perioden 2021-24. Kultur- og Fritidsudvalgets valg offentliggøres til april.

[Læs](#)

04-02-2020

Evalueringer i fokus

Landets egnsteatre bliver med mellemrum evalueret af teaterkyndige konsulenter - udpeget af Statens Kunstfond - der har til opgave at vurdere, om teatrene lever op til gældende krav og aftaler. Forud for den kommende aftaleperiode 2021-24 vides det allerede nu, at mindst to egnsteatre lukker ved årsskiftet - mest som resultat af kulturpolitisk uenighed, men evalueringerne spiller tilsyneladende også ind.

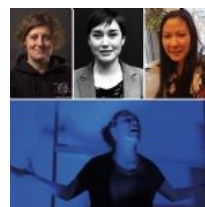

[Læs](#)

27-01-2020

Grønlandsk ungdomsteater udfordrer tabuer

Overgreb, kønssygdomme, abort, identitetsskabelse. Når grønlandsk teater tager de tabubelagte temaer op, så er det konfronterende teater med morale og klare sociale budskaber. Det gælder også ungdomsforestillingen 'Nalunngilara'.

[Læs](#)

20-01-2020

Undergrunden ved afgrunden?

Furesø Kommunes udvalg for Kultur, Fritid og Idræt har stemt for at stoppe støtten til Egnsteatret Undergrunden - og hvis ikke et byrådsflertal beslutter noget andet ved et møde 29. januar, vil egnsteatret være fortid med udgangen af 2020.

[Læs](#)

01-01-2020

Årsopgørelse

Teateravisen følger 2019 til dørs med en række punktnedslag omkring nogle af de små og store begivenheder, der fandt sted omkring børne- og ungdomsteaterområdet i det forgangne år.

[Læs](#)

12-12-2019

Fra kritikerne til kunstnerne

Foreningen Danske Teaterjournalister uddelte onsdag priser til scenekunsten: Teaterpokalen til Jeanett Albeck for præstationen i 'Brøgger'; Teaterkatten til Kasper Holten for instruktion af 'Amadeus' og Initiativprisen til Teatergrad for konceptet '- i børnehøjde'.

[Læs](#)